

УДК 371.20

*Тур Ольга Михайлівна,
кандидат педагогічних наук,
заступник директора школи № 21
м. Чернігова*

УПРАВЛІННЯ ПЕДАГОГІЧНИМ КОЛЕКТИВОМ ЗНЗ З УПРОВАДЖЕННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Анотація. У даній статті представлені сучасні наукові погляди на проблему управління впровадженням здоров'язбережувальних технологій у навчально-виховний процес.

Ключові слова: управління, педагогічний колектив, керівник загальноосвітнього навчального закладу, здоров'язбережувальні технології.

Тур Ольга Михайловна

УПРАВЛЕНИЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИМ КОЛЛЕКТИВОМ ОУЗ ПО ВНЕДРЕНИЮ ЗДОРОВЬЕСБЕРЕГАЮЩИХ ТЕХНОЛОГИЙ

Аннотация. В данной статье представлены современные научные взгляды на проблему управления внедрением здоровьесберегающих технологий в учебно-воспитательный процесс.

Ключевые слова: управление, педагогический коллектив, руководитель общеобразовательного учебного заведения, здоровьесберегающие технологии.

Tur Olga Mihailovna

MANAGEMENT OF TEACHING STAFF (GEI) TO INTRODUCE COMPREHENSIVE TECHNOLOGY

Annotation. This article presents the modern scientific views on the problem of implementation management of health-technologies in the educational process.

Key words: management, teaching staff, head of general educational institution (GEI), health-care technologies.

Постановка проблеми дослідження. Загальновідомо, що базою будь-якої соціальної системи є освіта. Саме вона виступає передумовою інтелектуального, фізичного, духовно-морального, соціального та професійного становлення людини. Саме в період навчання у дітей та шкільної молоді закладається освітньо-виховний наріжний камінь особистості, передумова подальшого успіху та зростання. Все це обумовлює тенденцію постійного, у залежності від соціального замовлення, змістовно-технологічного оновлення змісту та якості освіти.

Пріоритетним завданням національної системи освіти є навчання людини щодо відповідального ставлення до власного здоров'я та здоров'я оточуючих як до найвищих суспільних та індивідуальних цінностей. Соціальне замовлення суспільства педагогам позиціонує проблему збереження здоров'я дітей та молоді більш значущою у професійній діяльності. Обумовлена проблема вимагає від освітян системного та комплексного підходу до формування в учнівської молоді навичок здорового способу життя, дбайливого ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших людей, уміння своєчасно приймати відповідальні рішення щодо запобігання шкідливим звичкам (палінню, вживанню алкоголю та наркотиків, раннім статевим стосункам тощо).

За останні роки в Україні зроблено значні кроки на шляху створення умов для формування здоров'я людини через освіту. У Законах України: «Про освіту» (1996), «Про загальну середню освіту» (1999), Національній доктрині розвитку освіти (2002), Державній національній програмі «Освіта (Україна XXI століття)» (1993), Державній програмі «Вчитель» (2002), Концепції неперервної валеологічної освіти (1994), Концепції формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у дітей та молоді (2004), а також Концепції загальної середньої освіти (12-річна школа) (2001) визначено необхідність розв'язання найважливіших завдань сучасної освіти, спрямованих на здоровий, інтелектуальний, соціальний, всебічний розвиток особистості, акцентовано увагу на створенні умов щодо оптимальної

життєдіяльності всіх учасників освітнього процесу, на забезпеченні повноцінного фізичного розвитку школярів.

Національна система освіти, що склалася нині, недостатньо зорієнтована на реалізацію засад здорового способу життя учнів. Так, ефективне розв'язання поставлених завдань вимагає використання нових соціальних і педагогічних здоров'язбережувальних технологій, спрямованих на збереження та зміцнення здоров'я дитини, а також стійкої мотивації молоді на здоровий спосіб життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розв'язання проблеми формування культури здоров'язбереження, як світоглядної орієнтації учнів загальноосвітніх навчальних закладів (далі – ЗНЗ), потребує особливої уваги суспільства з боку сім'ї, школи, громадських організацій, закладів охорони здоров'я тощо. Різні аспекти вивчення проблеми здоров'язбереження, ґрунтовні дослідження здоров'я дітей та молоді знайшли втілення в роботах вітчизняних і зарубіжних науковців: філософів та культурологів В. Климова, І. Биховської, С. Хоружого; психологів Л. Виготського, І. Кона, А. Маслоу; медиків М. Амосова, В. Лободина; педагогів Н. Бєлікова, О. Дубогай, В. Зайцева, С. Серікова, О. Тімушкина та ін.. Теоретичні та методологічні засади здоров'язбережувальних технологій у роботі вчителя і школи розкриті в публікаціях Л. Ващенко, В. Горащук, С. Грімблат, Т. Карасева, М. Коржова М. Смірнова, С. Смірнкової, І. Чупахи, проблема вдосконалення змісту управління педагогічними колективами з формування здорового способу життя в учнів знайшла своє відображення у роботах В. Горащука, С. Кириленко, О. Савченко, В. Сухомлинського.

Мета дослідження. Визначити шляхи й засоби управління діяльністю педагогічного колективу ЗНЗ в умовах упровадження здоров'язбережувальних технологій у навчально-виховний процес.

Виклад основного матеріалу. Освітній процес відкриває широкі перспективи на шляху до формування світогляду учнівської молоді. У цьому сенсі проблема збереження, зміцнення, формування здоров'я учнів,

виховання культури здорового способу життя, як світоглядної орієнтації особистості, набуває особливої значущості в освітньому процесі будь-якого ЗНЗ і стає визначальною метою його діяльності. Саме тому важливого значення набуває професійна компетентність керівника, що веде навчальний заклад до досягнення мети, створює його імідж, визначає доміанти розвитку, а головне – комплектує команду однодумців, які у своїй професійній діяльності використовують здоров'язбережувальні технології.

Упровадження здоров'язбережувальних технологій у практику роботи ЗНЗ є одним із пріоритетних напрямків управлінської діяльності. Водночас слід зазначити, що здоров'язбережувальна педагогіка не може бути представлена як конкретна освітня технологія. Форми, методи і засоби розв'язання проблеми здоров'язбереження дітей та учнівської молоді, характеризуються багатовекторністю напрямів педагогічного впливу і включають різні форми діяльності: навчально-пізнавальної (уроки, консультації, додаткові та факультативні заняття, ДПА тощо), організаційно-виховної (години спілкування, конференції, робота над проектами, екскурсії, гурткова робота тощо).

Поняття «здоров'язбережувальні технології» об'єднує в собі широке коло заходів щодо збереження та зміцнення здоров'я учнів, формування здорового способу їх життя. В. Ковалько зазначає, що мета здоров'язбережувальної технології (далі – ЗТ) полягає у забезпеченні учневі можливості збереження здоров'я, розвитку у нього необхідних навичок, знання й уміння здорового способу життя, навчання його використовувати отримані знання та вміння у повсякденному житті¹.

У понятті «здоров'язбережувальні технології» основне смислове навантаження несе термін «здоров'язбереження». Це означає, що, спираючись на сутнісні ознаки освітніх технологій, маємо конкретизувати їх

¹ Ковалько В.И. Здоровьесберегающие технологии: школьник и компьютер: 1-4 классы / В.И. Ковалько. – М : ВАКО, 2007. – 304 с.

зміст в особливому ракурсі крізь призму поняття «здоров'язбереження» та близьких до нього термінів «здоров'я» і «здоровий спосіб життя».

Виділимо найбільш поширені підходи до визначення сутності терміну «здоров'язбереження». М. Волчек вважає, що це процес створення умов, які дозволяють не втратити, не порушити, не дати зникнути фізичному й психічному благополуччю². У свою чергу Г. Серіков визначає здоров'язбереження як розв'язання освітніх завдань з урахуванням стану здоров'я учасників навчального процесу та з метою його збереження та зміцнення³. Н. Суворова розкриває суть даного поняття через реалізацію методів і засобів навчання відповідно до фізіолого-психологічних принципів збереження здоров'я⁴.

Узагальнення поглядів дослідників на трактування терміну «здоров'язбереження» дозволяють визначити його в педагогічному аспекті як процес навчання й виховання, що не наносить прямої або опосередкованої шкоди здоров'ю учнів, створює безпечні й комфортні умови перебування дітей у школі, забезпечує індивідуальну освітню траєкторію дитини, сприяє запобіганню стресів, перевантаженню, втомі вихованців і, тим самим, сприяє збереженню й зміцненню здоров'я школярів.

Забезпечення здоров'язбереження учнів у процесі навчання й виховання вимагає розв'язання комплексу завдань, що стосуються матеріального та кадрового забезпечення, організаційно-змістового наповнення завдань змісту освіти та форм і методів їх реалізації.

Поняття «здоров'я» трактується вченими більш широко, ніж проста відсутність захворювання, у нього все частіше вкладається соціокультурний зміст: сучасні визначення здоров'я включають такі компоненти, як суб'єктивне благополуччя та відповідальна поведінка. Здоров'я дитини, її

² Волчек М.Г. Обучение математике младших школьников в условиях здоровьесбережения : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. пед. наук: 13.00.02 / Волчек Марина Геннадьевна. – Новосибирск, 2006. – 21 с.

³ Сериков Г.Н. Здоровьесбережение в гуманном образовании / Г.Н. Сериков. – Екатеринбург; Челябинск, 1999. – 242 с.

⁴ Суворова Н.В. Послевузовская подготовка учителя к организации здоровьесберегающего обучения : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Суворова Наталия Владимировна. – Красноярск, 2006. – 208 с.

фізичний і психологічний розвиток, соціально-психологічна адаптація у значній мірі визначаються умовами її життя, насамперед умовами її перебування в школі. У зв'язку із цим Г. Апанасенко зазначає, що здоров'я людини – це її здатність зберігати відповідно до віку стійкість в умовах різких змін кількісних та якісних параметрів триєдиного потоку сенсорної, вербальної і структурної інформації⁵. На думку академіка В. Петленка, здоров'я – це стан рівноваги, балансу між адаптивними можливостями (потенціал здоров'я) людини й умовами середовища, яке постійно змінюється⁶. У свою чергу В. Клімова вважає, що «здоров'я індивіда може бути визначене як стан організму людини, який забезпечує повноцінне й ефективне виконання нею соціальних функцій»⁷.

Наукова думка нерозривно пов'язує поняття «здоров'я» з поняттям «здоровий спосіб життя». Здоровий спосіб життя об'єднує все, що допомагає виконувати професійні, суспільні та побутові функції в оптимальних для здоров'я умовах та виражає орієнтовну діяльність особистості в напрямку формування, збереження й зміцнення як індивідуального так і громадського здоров'я. Загальна мета формування здорового способу життя полягає в поліпшенні здоров'я в цілісному розумінні (фізичного, психічного, духовного й соціального) для всіх людей, забезпечуючи позитивний вплив на всі передумови та детермінанти здоров'я, не обмежуючись лише потребами покращання системи лікування, профілактики певних захворювань, зниження рівнів захворюваності та смертності. За висловленням О. Яременка це всі дії людини, які безпосередньо спрямовані або опосередковано стосуються формування, збереження, зміцнення, споживання, відновлення й передачі здоров'я⁸.

⁵ Апанасенко Г.Л. Валеологія як наука / Г.Л. Апанасенко, Л.А. Попова // Валеологія. – 1996. – № 6 – С. 4-9.

⁶ Петленко В.П. Этюды валеологии: здоровье как человеческая ценность / В.П. Петленко, Д.Н. Давиденко. – СПб. : Изд-во Балтийской педагогической академии, 1998. – 120 с.

⁷ Клімова В.И. Человек и его здоровье / В.И. Клімова. – М. : Знание, 1985. – 192 с., с.11

⁸ Петленко В.П. Этюды валеологии: здоровье как человеческая ценность / В.П. Петленко, Д.Н. Давиденко. – СПб. : Изд-во Балтийской педагогической академии, 1998. – 120 с.

Змістовні трактування поняття «здоров'язбережувальні технології» знаходимо у багатьох авторів. Так Т. Ахутіна визначає його як забезпечення навчальної мотивації, побудову навчання відповідно до вікових закономірностей психофізіологічного розвитку учнів, недопущення форм тяжкого й вираженого стомлення⁹.

В. Ковалько визначає ЗТ як технології відтворення педагогічних дій з арсеналу педагогічного та методичного інструментарію у межах зв'язку педагог-учень, здійснюваних за допомогою системного використання форм, засобів і методів, які забезпечують досягнення запланованих результатів з урахуванням цілей і завдань педагогіки здоров'язбереження¹⁰.

У свою чергу Т. Бойченко відмічає, що сутність ЗТ полягає в проведенні відповідних коригувальних, психолого-педагогічних, реабілітаційних заходів із метою поліпшення якості життя особистості: формування більш високого рівня її здоров'я, навичок здорового способу життя, забезпечення професійної діяльності та її мінімальної фізіологічної «вартості»¹¹.

Узагальнення наукової думки дозволяє нам виокремити такі головні підходи до тлумачення дефініції «здоров'язбережувальні технології»:

- індикатор якості освітніх технологій;
- оптимальне поєднання традиційних технологій навчання з принципами, методами і прийомами, спрямованими на збереження й підтримку здоров'я дітей;
- навчання здоров'ю, здоровому способу життя, формування картини світу здорової нації;
- оздоровчо-фізкультурні й лікувально-профілактичні заходи;
- сприятливе для здоров'я освітнє середовище;

⁹ Ахутіна Т.В. Здоров'єсберегаючі технології навчання: індивідуально-орієнтований підхід. Школа здоров'я / Т.В. Ахутіна. – 2000. – Т. 7. – № 2. – С. 21-27

¹⁰ Ковалько В.И. Здоров'єсберегаючі технології: школьник и компьютер: 1-4 класи / В.И. Ковалько. – М : ВАКО, 2007. – 304 с.

¹¹ Бойченко Т. Валеологія – мистецтво бути здоровим / Т. Бойченко // Здоров'я та фізична культура. – 2005. – N 2. – С. 1-4.

- навчання та виховання з урахуванням індивідуальних, вікових і психофізіологічних особливостей учнів.

Таке виокремлення наукових підходів розширює уявлення про сутність поняття «здорів'язбережувальні технології», презентує їх як системний метод програмування цілей, конструювання змісту, прийомів, засобів навчання й виховання, спрямованих на підвищення рівня індивідуального здоров'я дітей, формування в них життєвих навичок та створення здоров'язбережувального освітнього середовища в ЗНЗ за умов здійснення моніторингу стану здоров'я учнів.

Технології здоров'язбереження забезпечують сприятливі умови перебування дитини в навчальному закладі, що передбачає відсутність стресових ситуацій, адекватність вимог, особистісно орієнтовані методики навчання та виховання; оптимальну організацію педагогічного процесу відповідно до вікових, статевих, індивідуальних особливостей та гігієнічних вимог; оптимальний руховий режим тобто об'єднують у собі всі напрями діяльності навчального закладу через призму формування, збереження та зміцнення здоров'я дітей. Ця особливість обумовлює багатоваріантність тлумачення поняття «здорів'язбережувальні технології» і дає змогу згрупувати їх за напрямками.

Є. Мітіна класифікує ЗТ за характером діяльності на спеціальні (вузькоспеціалізовані) і комплексні (інтегровані). Серед *спеціальних* ЗТ вона виокремлює: медичні (технології профілактики захворювань; корекції та реабілітації соматичного здоров'я; санітарно-гігієнічної діяльності); освітні, що сприяють здоров'ю (інформаційно-навчальні та виховні); соціальні (технології організації здорового й безпечного способу життя; профілактики й корекції девіантної поведінки); психологічні (технології профілактики та психокорекції психічних відхилень особистісного й інтелектуального розвитку).

До *комплексних* ЗТ Є. Мітіна відносить: технології комплексної профілактики захворювань, корекції та реабілітації здоров'я (фізкультурно-

оздоровлювальні й валеологічні); педагогічні технології, що сприяють здоров'ю; технології, що формують здоровий спосіб життя¹².

Уточнення класифікації знаходимо в роботах О. Ващенко. Вона виокремлює здоров'язбережувальні та оздоровлювальні технології, технології навчання здоров'ю та виховання культури здоров'я. На думку автора до ЗТ відносяться такі, що створюють безпечні умови для перебування, навчання та праці в школі, вирішують завдання раціональної організації навчально-виховного процесу з урахуванням вікових, статевих, індивідуальних особливостей дитини та враховують гігієнічні норми. *Технології оздоровлення* спрямовані на вирішення завдань зміцнення фізичного здоров'я учнів, підвищення потенціалу (ресурсів) здоров'я. До них належать фізична підготовка, фізіотерапія, аромотерапія, загартування, гімнастика, масаж, фітотерапія, музична терапія тощо.

Під *технологіями навчання* здоров'я розуміють гігієнічне навчання, формування життєвих навичок (керування емоціями, вирішення конфліктів тощо), профілактику травматизму та зловживання психоактивними речовинами, статеве виховання. Ці технології реалізуються завдяки включенню відповідних тем до розділів предметів інваріантного та варіативного циклів, введення до варіативної частини навчального плану нових предметів, організації факультативного навчання та додаткової освіти. *Технології виховання культури здоров'я* передбачають виховання в учнів особистісних якостей, які сприяють збереженню та зміцненню здоров'я, формуванню уявлень про здоров'я як цінність, посиленню мотивації на ведення здорового способу життя, підвищенню відповідальності за особисте здоров'я та здоров'я родини¹³.

М. Гончаренко та С. Лупаренко розробили базову класифікацію ЗТ:

¹² Митина Е.П. Здоровьесберегающие технологии сегодня и завтра / Е.П. Митина // Начальная школа. – 2006. – N 6. – С. 56–59.

¹³ Ващенко О. Готовність вчителя до використання здоров'язбережувальних технологій у навчально-виховному процесі / О. Ващенко, С. Свириденко // Здоров'я та фізична культура. – 2006. – N 8. – С. 1-6.

- *медико-гігієнічні* (дотримання санітарно-гігієнічних норм, надання повноцінної медичної допомоги суб'єктам навчально-виховного процесу тощо) і *фізкультурно-оздоровчі* (загартовування, розвиток в учнів сили, швидкості, гнучкості, витривалості);
- *екологічні* (підвищення рівня духовно-етичного здоров'я учнів, формування в них екологічної свідомості та прагнення до збереження навколишнього середовища);
- *забезпечення безпеки життєдіяльності* (дотримання правил пожежної безпеки, охорони праці, цивільної оборони тощо) та *лікарсько-оздоровчі* (реалізація принципів лікувальної педагогіки та лікувальної фізкультури);
- *соціально-адаптуючі й особистісно розвивальні* (упровадження у навчально-виховний процес програм соціальної та сімейної педагогіки, соціально-психологічних тренінгів для вчителів, учнів і їх батьків);
- *здоров'язбережувальні освітні* (застосування психолого-педагогічних методів і прийомів, спрямованих на здоров'язбереження дітей і підвищення ефективності навчально-виховного процесу)¹⁴.

Виокремлені типи ЗТ зорієнтовані на формування в учнів здоров'язбережувальної компетентності завдяки зміцненню в них ціннісного ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших людей, розширенню бази знань про здоров'язбережувальну поведінку й удосконаленню умінь і навичок збереження індивідуального здоров'я на рівні духовного, соціокультурного й фізіологічного складників.

Упровадження в навчально-виховний процес ЗТ висуває відповідні вимоги до рівня теоретичної та практичної підготовки педагогічного колективу школи, рівня сформованості у вчителів ціннісних настанов до збереження власного здоров'я та здоров'я учнів, а також збагачення досвіду творчої здоров'язбережувальної педагогічної діяльності.

¹⁴ Гончаренко М.С. Поняття «валеопедагогіка» та «педагогічна валеологія» у психолого-педагогічній літературі / М.С. Гончаренко, С.Є. Лупаренко // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології : [науковий журнал]. – Суми : СумДПУ, 2010. – № 1 (3). – С. 30 – 38., с. 32-33

Натомість, шляхом анкетування, проведеного серед 126 педагогів м. Чернігова, було з'ясовано, що 27 % з них мають низький рівень інформованості, щодо використання здоров'язбережувальних технологій у навчально-виховному процесі, 56 % використовують їх у своїй роботі епізодично й лише 17 % вчителів повсякчас керуються принципами здоров'язбереження у професійній діяльності. Дослідження підкреслює актуальність проблеми здоров'язбереження учнів та спонукає до налагодження чіткої управлінської системи методичної роботи щодо застосування зазначених технологій, розроблення дидактичних умов ЗТ у процесі навчання учнів.

Управління педагогічним процесом з метою поліпшення здоров'я дітей та учнівської молоді доцільно здійснювати на двох рівнях: управління діяльністю педагогів – організаторів навчально-виховного процесу; управління діяльністю учнів.

Управління здоров'язбережувальною діяльністю педагогів, зазначає О. Лук'янова¹⁵, має передбачати реалізацію наступних завдань:

- організацію особистісно-орієнтованого навчання з урахуванням індивідуальних можливостей дитини;
- діагностику рівня індивідуального здоров'я з урахуванням психосоматичних, конституційних і соціально-духовних особливостей дитини;
- реалізацію системи рекреаційних, корекційних і реабілітаційних заходів зі збереження здоров'я та створення комфортних умов для дітей, що належать до «групи ризику»;
- вибір оптимальних технологій і навчальних програм, що враховують стать, вік, соціальне та екологічне середовище;

¹⁵ Лук'янова О.М. Медико-соціальні аспекти збереження здоров'я дітей, забезпечення їх гармонійного фізичного та інтелектуального розвитку / О.М. Лук'янова // Журнал АМН України. – 2001. – №7. – С.408-417.

- формування індивідуальних потреб особистості та профорієнтації на основі знань про власні можливості й особливості соматичного, психічного, інтелектуального, духовного та соціального здоров'я;
- навчання методам самодіагностики, самооцінки, самоконтролю та самокорекції психосоматичного статусу особистості;
- оптимізацію соціально-гігієнічних умов життєдіяльності дітей, вихователів і педагогів.

Не слід забувати й про таку важливу ланку педагогічної діяльності з формування здоров'язбереження в учнів як робота з батьками, адже саме сім'я відіграє вирішальну роль у виробленні вмінь і навичок здорового способу життя, особливо на рівні побутової поведінки та практичних дій (харчування, режим дня, загартовування, гігієнічні процедури тощо). Взаємодія школи та сім'ї спрямована на розвиток вольового компоненту особистості, який зумовлює формування у школярів таких особистісних якостей, як волевиявлення, цілеспрямованість, рішучість, самовладання, організованість. Це дає змогу молодим людям бути активними суб'єктами діяльності зі збереження і зміцнення здоров'я, тобто самостійно застосовувати здобуті знання про способи збереження здоров'я у власному житті.

На другому рівні головним фактором у руках суб'єкта управління є педагогічні засоби, до яких слід віднести все те, що може бути використано для поліпшення здоров'я вихованців. У практиці освітніх установ це зміст, принципи, методи навчання та виховання, форми організації навчального процесу, способи та стилі спілкування тощо. Для розв'язання вищезначених завдань управлінська команда школи має зосередитись на наступних напрямках роботи:

- забезпечити учням раціональний режим навчання, відпочинку та харчування;
- сприяти дотриманню оптимальної та систематичної рухової активності;
- вести роз'яснювальну роботу щодо шкоди та користі самолікування, впливу алкоголізму, куріння, наркоманії, токсикоманії на здоров'я;

- формувати правильні уявлення про статеве дозрівання, про профілактичні заходи стосовно захворювання на ВІЛ/СНІД;
- навчати заходам із попередження вуличного та побутового травматизму, правилам особистої гігієни.

Керівник ЗНЗ повинен керувати розвитком здоров'язбережувальної професійної компетентності кожного члена педагогічного колективу, а саме розробляти комплекс заходів для планування, мотивації та контролю педагогів, виходячи з мети їх діяльності, потреб, можливостей, здібностей і уподобань. Слід зазначити, що удосконалення управління та зростання кваліфікації педагогів підвищують результативність діяльності школи, покращують її імідж. У зв'язку з цим важливого значення набуває управління мотиваційною сферою здоров'язбережувальної діяльності педагогів, що є стимулюючим початком трудової поведінки. Знання мотивів і стимулів праці допоможуть керівникові у створенні умов ефективної трудової діяльності.

Для формування зацікавленості всіх учителів щодо використання ЗТ у навчально-виховній діяльності адміністрацією навчального закладу повинні бути створені необхідні умови, за яких кожен член педагогічного колективу буде задоволений своєю роботою, матиме можливість одержувати від неї максимум позитивних емоцій, перетворивши роботу в заняття по реалізації особистих потреб. Керівнику в цьому випадку необхідно оцінити умови для формування зацікавленості вчителів у продуктивній роботі в інтересах школи, скорегувати її в потрібному напрямку та вирішити комплекс завдань:

- чітко визначити цілі з формування здорового способу життя учнів засобами ЗТ;
- розробити систему винагород за досягнення високих результатів;
- розробити та запровадити систему оцінки (експертизи) якості програм авторських курсів за вибором;
- забезпечити регулярне інформування педагогічного колективу про результати роботи вчителів з упровадження технологій здоров'язбереження;
- створити ефективну систему контролю результативності роботи;

- створити матеріально-технічні, організаційні, методичні та інші умови, необхідні для успішного запровадження системи роботи з формування здорового способу життя учнів;
- провести необхідну підготовку управлінських і педагогічних кадрів;
- ввести оцінку (атестацію) праці вчителя з урахуванням використання ЗТ у практиці роботи;
- створити таку систему заохочення роботи вчителів, при якій позитивні емоції будуть переважати над негативними.

На часі стає актуальними створення Шкіл сприяння здоров'ю, Консультативно-оздоровчих центрів здорового способу життя, творчих груп, одним із основних завдань діяльності яких є вдосконалення професійної майстерності вчителів з формування здорового способу життя учнів. Анкетування серед 108 вчителів проведене, у навчальних закладах сприяння здоров'ю, показало, що всі вони використовують здоров'язбережувальні технології в практичній діяльності. З них 39 % використовують вищезначені технології епізодично, а 61 % повсякчас. Розбудова освітньої системи навчального закладу з позиції формування здорового способу життя учнів дозволяє удосконалити професійну майстерність педагогів, поставити на чільне місце проблему розвитку цілісної людської особистості.

Висновки. Провідним, системоутворюючим початком процесу формування здорового способу життя учнів є педагогічний колектив – носій змісту освіти, організатор педагогічних умов, що забезпечують результативність здоров'язбережувальної діяльності. Сучасні тенденції включають нові пріоритетні напрями досліджень у школознавстві, серед яких є й проблема управління діяльністю педагогічного колективу ЗНЗ в умовах упровадження ЗТ у навчально-виховний процес. Ці технології мають забезпечити формування мотивації до ведення учнями здорового способу життя та сприяти вихованню високої культури їх здоров'я.

Управління педагогічним колективом з упровадження ЗТ має здійснюватися як упровадження науково обґрунтованої функціональної

системи організаційних засад управління освітнім процесом, що забезпечують навчально-пізнавальну діяльність учнів в умовах, сприятливих для збереження й зміцнення їх здоров'я. Така система має за основу науково обґрунтовану концепцію забезпечення здоров'язбережувальних умов, засобів навчання та виховання підростаючого покоління на основі цілісного розуміння психолого-фізіологічних процесів їх реалізації. Це дасть змогу здійснювати упровадження ЗТ на різних етапах, а саме від творчих особистісних задумок та досвіду одного вчителя до ефективних дій всього колективу ЗНЗ, що забезпечить реалізацію комплексного підходу до освіти та здоров'я як реальної гуманно-моральної діяльності.